

ŠTEFAN PAPČO

Sprievodca výstavou

KUNSTHALLE
KIDS

Miroslav, 2012
Bronz, výška: 140 cm

Na výstave Štefana Papča nájdeme abstraktné aj realistické diela. Tie sú poctou konkrétnym ľuďom a ich pripomenutím.

Miroslav Šmíd (1952 – 1993) bol horolezec, filmár a fotograf, tzv. sólo-lezec, ktorý chodil na výpravy sám. Zahynul pri výstupe v Yosemite národnom parku, ktorý zdolával neistý. Štefan Papčo si ho vybral ako jednu z piatich dôležitých horolezeckých osobností, z ktorých vytvoril súsošie, ako poctu slobode. Tá je dôležitá pre každého horolezca, ale zažiť ju môžeme aj my, napríklad uprostred prírody. Na výstave nájdeme: bronzové odliatky, pretože drevené sochy sú umiestnené na rôznych pohoriach po celej Európe.

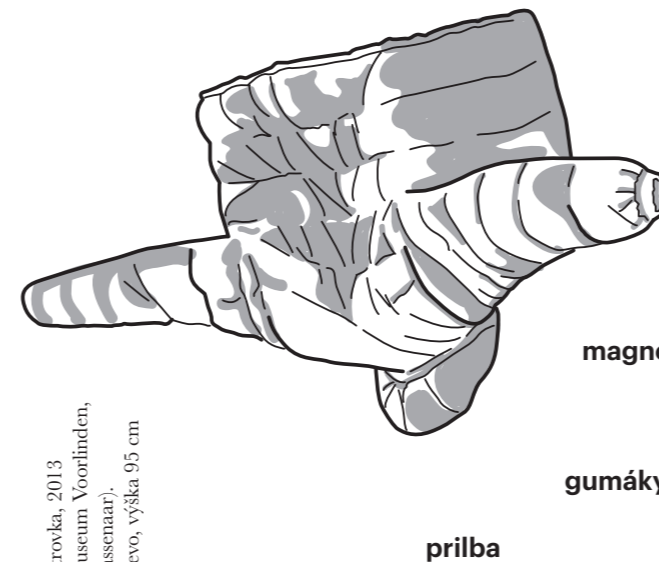
Štefan Papčo: Psycho-vertical
(8. 12. 2017 – 25. 2. 2018)
Kurátorka: Elena Sorokina
Konceptia sprievodcu a texty ©:
Daniela Čarná, Lucia Kotvanová
Grafika: Stano Masár,
Lucia Kotvanová
© Kunsthalle Bratislava, 2017

Na obálke: kresba podľa Štefana Papča:
Bivak (2008 – 2010). Drevo, výška:
140cm, Zbierka SNG

www.kunsthallebratislava.sk

Pon: 12:00 – 19:00;
Úto: zatvorené; Str: 13:00 – 20:00;
Štv – Ned.: 12:00 – 19:00

Objednávky vzdelávacích programov:
vzdelavanie@kunsthallebratislava.sk

Vetrovka, 2013
(Museum Voorlinden,
Wassenaar).
Drevo, výška 95 cm

Čo do výbavy horolezca nepatrí?

- prilba
- ležečky
- šiltovka
- gumáky
- hrebeň
- odvaha
- magnézium
- voda
- lano
- karabíny
- mobil

Vieš, ktorá je jedna z našich najnáročnejších tatranských horolezeckých trás? Má napínavý názov: **Psycho-vertical**. Práve podľa nej sa volá výstava Štefana Papča (*1983). Z akého najvyššieho bodu si sa pozeral na okolitý svet ty? Zhora vidíme všetko zmenšené, z nadhľadu, ako vtáci (z vtáčej perspektívy). **Aké meno by si dal svojej ceste z domu do školy?**

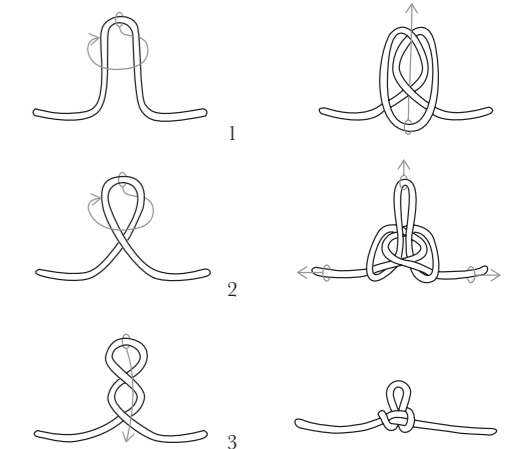
Čo by mal mať každý horolezec vždy pri sebe? Čo potrebuje človek k tomu, aby prežil v krízovej situácii?

Niektoré sochy na výstave pripomínajú zamrznuté predmety. Spoznáš ich?

Zažil si už niekedy „hraničnú situáciu“, kedy si sa cítil **prekvapený alebo ohrozený**? Z času na čas ju zažije každý z nás a takmer určite aj každý horolezec, ktorý sa ľahko môže ocitnúť v nebezpečenstve.

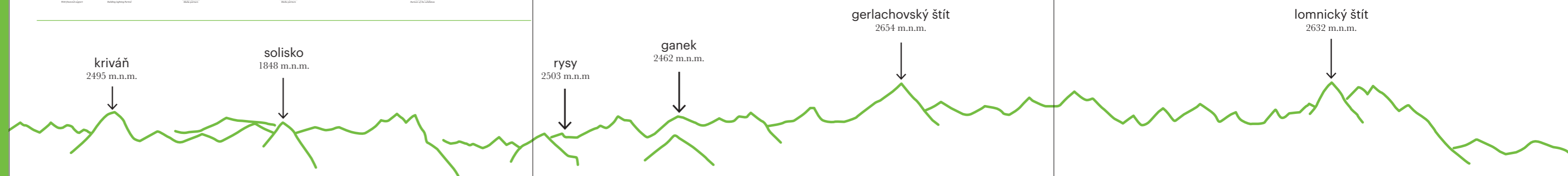
Na čo všetko nám môže poslúžiť lano? Môže byť aj symbolom priateľstva, niekoho, kto nás podrží a pomôže nám. Aj horolezci si navzájom pomáhajú a učia sa jeden na druhého spoľahnúť.

Horolezecký uzol "Alpský motýl" sa viaže uprostred lana. Používa sa na ukotvenie lana, ktoré bude zaťažené z oboch strán. **Vyskúšaj to a nakresli vlastného "alpského motýla" :-)**

Lano je dôležitou súčasťou histórie ľudstva. Pôvodne sa ako laná využívali popínave rastliny a liány, ktoré sa kvôli väčšej pevnosti začali splietať dokopy. Prvé záznamy o použití lana pochádzajú zo stredovekého Egypta z r. 4000 pred Kristom. Využívali ich ako súčasť strojov, aj pri výstavbe pyramíd. Vyrábali sa z rákosia, lanu, kože, srstí zvierat. Konopné laná sa začali používať v starovekej Číne okolo r. 2800 pred Kristom a odtiaľ sa rozšírili aj do Európy. Okolo r. 1950, aj s rozvojom horolezectva, prírodné laná nahradili polyamidové vlákna.

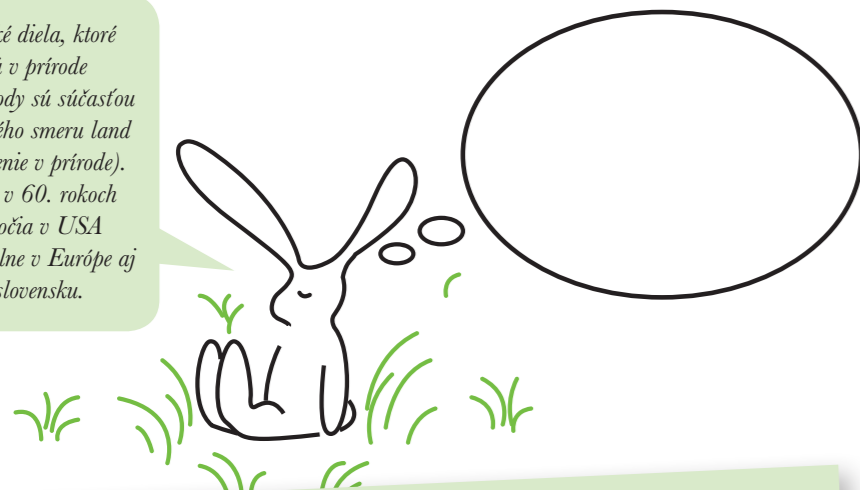
Najvyšší vrch na Slovensku je **Gerlachovský štít** vo Vysokých Tatrách – má výšku 2654 m.n.m. Na svete je to **Mount Everest** v Himalájach – má 8848 m.n.m. Volá sa po britskom zememeračovi Georgovi Everestovi, v nepáľštine je jeho meno Sagarmatha (Tvár nebies), v tibetštine Qomolangma (Matka sveta).

„Keď sa prechádzame, ideme prirodzene do polí a lesov. Čo by sa z nás stalo, ak by sme sa prechádzali iba v záhradách a na promenáde?“ Henry David Thoreau

Nájdí si pohodlné miesto, zavri na chvíľu oči a predstav si, že si v celkom neznámom veľkom meste. Aké zvuky počuješ? **Z rušného mesta sa zrazu ocitneš na tichej rozkvitnutej lúke uprostred leta. Aké zvuky a vône sa na nej šíria?**

Umelecké diela, ktoré vznikajú v prírode a z prírody sú súčasťou umeleckého smeru land art (umenie v prírode). Vznikol v 60. rokoch 20. storočia v USA a paralelne v Európe aj v Československu.

Nakresli trasu tvojej cesty.
Akou cestou si dnes prišiel do Kunsthalle?

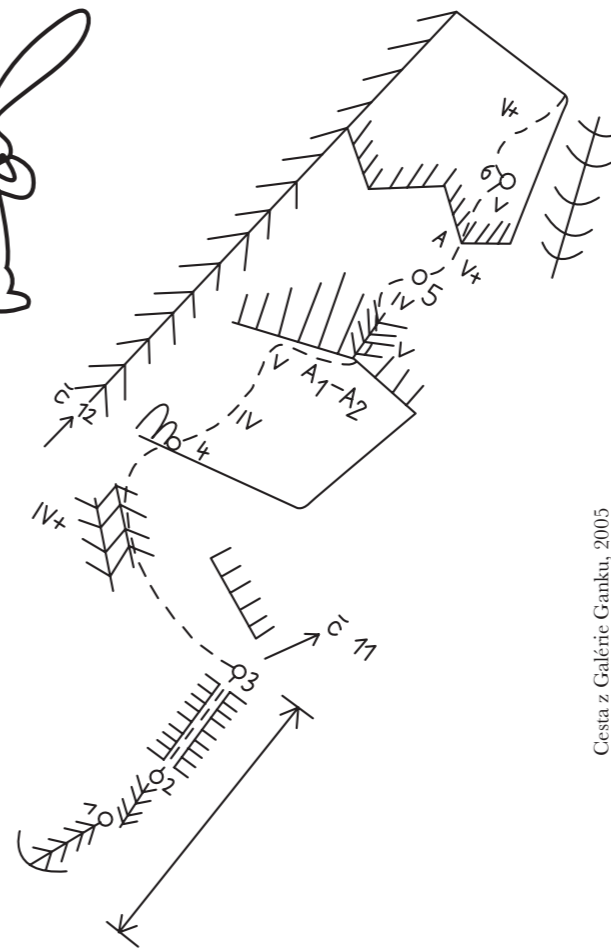
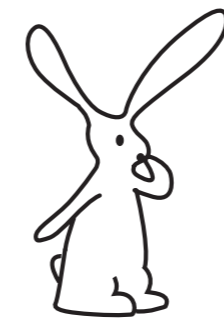
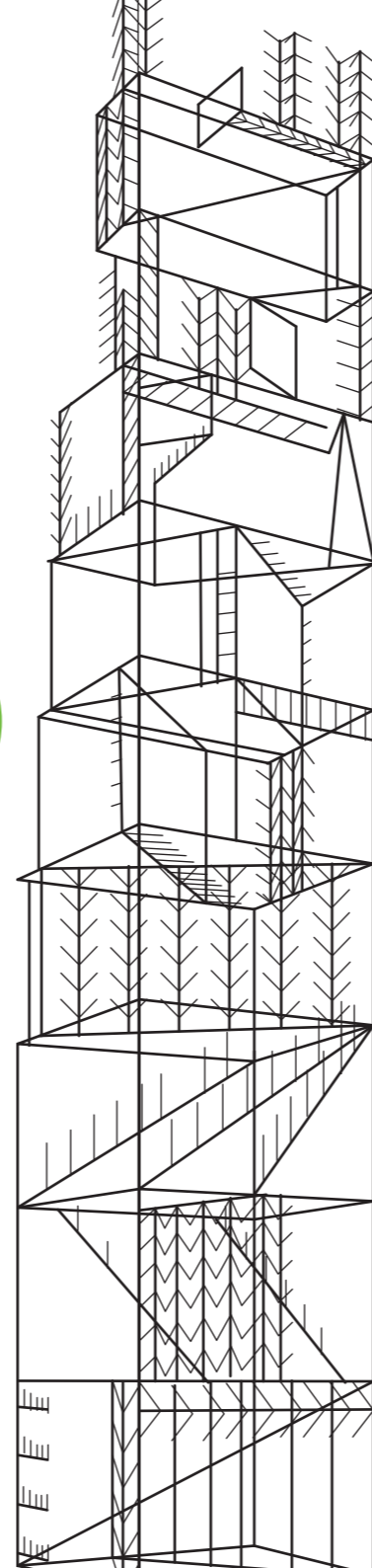
Mapy používajú svoj vlastný „mapový“ jazyk. Tvoria ho špeciálne značky – obrázkové piktogramy. **Skús uhádnuť, ktorá značka čo znamená** (zamiešali sme medzi ne aj niekoľko horolezeckých).

- múzeum / galéria
- trasa cesty
- most
- kaplnka
- priepasť
- kút
- strom
- najťažšie miesto výstupu
- komín (=vertikálne rozostúpenie skál)
- tráva
- jaskyňa
- rampa (=šikmý dlhý pás steny)
- platňa (hladká tabuľová plocha steny)

Tatranská architektúra, 2013
Drevo, výška: 750 cm

Štefan Papčo je horolezec a sochár v jednom. Jeho sochy vznikajú z napinavého zážitku počas lezenia v horách. Niektoré majú v sebe zašifrované trasy konkrétnych horolezeckých chodníkov. To, čo na prvý pohľad vyzerá ako ornament, je značka, aká sa používa na zakresľovanie ciest. **Vedel by si ich rozlúštiť?**

Kresba zobrazuje cestu na Ganek – tatranský štít s rovnou plošinou, ktorá sa volá **Galéria Ganku**. Mnohí umelci, (ako prvý Július Koller v r. 1982), uvažovali o svojich fiktívnych (neskutočných) projektoch v tejto prírodnej galérii. Bolo to v neslobodnom období komunizmu, kedy pre umelcov, horolezcov a všetkých ľudí bola príroda jedným z mála miest, kde sa mohli cítiť slobodne. V takej „galérii“ našich predstáv a myšlienok je možné všetko, aj to, čo v skutočnom svete možné nikdy nie je.

Cesta z Galérie Ganku, 2005

„Néjde mi iba o vytvorenie nejakých objektov, na ktoré sa človek môže spokojne pozerat – skôr mi ide o to, aby som dokázal vyvolať interakciu, aby som preniesol na diváka vibráciu, vytvoril priestor, ktorý by ho vyprovokoval k uvedomeniu si vlastného smerovania.“

„Pri postupe krajinou vnímam skaly ako sochárske tvary. ... Obzvlášť keď robíš novú cestu, je to zmes radosti a strachu – nikdy nevieš, čo ťa čaká. Je to absolútne dobrodružstvo.“

„Bivak je núdzová situácia počas výstupu, kedy je horolezec v bivakovacom vreci alebo spacáku nútený prečkať noc. Zvyčajne je to krutá noc, počas ktorej sa nespí. Je to čas vhodný na zamyslenie a prehodnocovanie osobného pôsobenia (nielen v stene).“

Štefan Papčo so sebou na Lomnický štít vynesol sochu v životnej veľkosti, vyrezanú z dreva. V spacáku schúlenú postavu, zavesil na štít a nechal ju tam bivakovať dva mesiace. Potom ju presťahoval do nórskeho Jössingfjordu, tentoraz skoro na tri roky. Nenechal ju tam celkom samú, webkamerou pozoroval, ako si žije svojim životom, mení sa keď prší, sneží, svieti slnko, fúka vietor, keď vychádza či zapadá slnko... **Aký pocit v tebe vyvoláva poloha schúlenej, „zakuklenej“ postavy? Kedy sa „zvykneš zavinúť do kľbka“ ty?**